

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи

проф. Студеняк І.П.

2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

АСИСТЕНТСЬКА (ПЕДАГОГІЧНА) ПРАКТИКА

Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Галузь знань	29 міжнародні відносини
Спеціальність	292 міжнародні економічні відносини
Ступінь вищої освіти	доктор філософії
Освітня кваліфікація	доктор філософії з міжнародних економічних відносин
Освітньо-наукова програма	міжнародні економічні відносини
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород - 2020

Робоча програма практики «Асистентська (педагогічна) практика» для аспірантів галузі знань 29 міжнародні відносини спеціальності 292 міжнародні економічні відносини предметної спеціальності (спеціалізації) (за наявності) Шифр і назва предметної спеціальності (спеціалізації) освітньо-наукової програми міжнародні економічні відносини.

Розробники: кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин Рошко С.М.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин протокол № 10 від «22» червня 2020 р.

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин

проф. Приходько В.П.
(підпис)

Схвалено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин

протокол № 4 від «03» липня 2020 р.

Голова науково-методичної комісії

доц. Ерфан С.А.
(підпис)

© 20____ р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 20____ р.

Опис асистентської (педагогічної) практики

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	1	1
Тривалість практики – 2 тижні	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: індивідуальна робота під керівництвом викладача – 30 самостійної роботи студента – 15	2	2
	Лекції:	
	Практичні (семінарські):	
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: звітна документація	Самостійна робота:	
	30	30

ЗМІСТ

Вступ	5
1. Мета і зміст практики.....	6
2. Базы практики.....	6
3. Організація і керівництво практикою.....	7
4. Зміст практики.....	8
5. Складання і оформлення звіту з асистентської (педагогічної) практики. Підведення підсумків практики.....	9
6. Рекомендована література	10
7. Додатки.....	11

Вступ

Інтеграція вищої освіти України в європейський освітній простір потребує урізноманітнення форм та методів організації навчального процесу. Це передбачає застосування різних форм та методів активізації навчально-пізнавальної діяльності аспірантів: проблемних лекцій, семінарів – дискусій, господарських ситуацій (кейсів), презентацій, рольових та ділових ігор, асистентської (педагогічної) практики.

Асистентська (педагогічна) практика аспірантів є складовою частиною навчально-виховного процесу, одним із основних етапів теоретичної і практичної підготовки висококваліфікованих спеціалістів, засобом формування у них навичок педагогічної діяльності та умінь ефективно працювати в умовах реформування економіки України.

Метою асистентської (педагогічної) практики є здобуття аспірантами практичних навиків викладання у вищій школі та здобуття педагогічної майстерності, освоєння вмінь викладу наукового і практичного матеріалу перед студентською аудиторією літературною мовою з дотриманням відповідного стилю мовлення, із застосуванням новітніх технологій та методик викладання.

Фахівців освітнього ступеня «доктор філософії» готують для виконання науково–дослідних, педагогічних, а також управлінських функцій. Асистентська (педагогічна) практика аспірантів спрямована на підвищення педагогічного рівня аспірантів як майбутніх викладачів вищих навчальних закладів. Це вимагає від аспірантів теоретичних знань і практичних умінь та навичок щодо:

- предмета діяльності – відповідної дисципліни фундаментального або професійно-орієнтованого циклу підготовки фахівців з напрямку, до якого належить ця спеціальність;
- результату діяльності – систематизації інформації в межах обраної дисципліни за окремими темами згідно з робочою програмою курсу у вигляді опорних конспектів лекційних занять та методичних розробок для проведення семінарських чи практичних занять;
- процедури діяльності – способу передачі інформації студентській аудиторії шляхом проведення лекційних та семінарських занять згідно з графіком навчального процесу та розробки комплексу навчально-методичного забезпечення відповідної дисципліни, з урахуванням організації самостійної роботи студентів.

Формування теоретичних знань щодо сутності, структури та форм функціонування узагальненого об'єкту діяльності викладача – навчального процесу підготовки фахівців з напрямку обраної спеціальності – відбувається під час вивчення нормативної дисципліни “Інновації в сучасній педагогіці”. Відпрацювання практичних умінь і навичок здійснюється під час розробки навчально-методичного, проведення лекційних, семінарських, практичних занять, організації самостійної роботи.

Педагогічна частина комплексної практики проходить у межах професійно-орієнтованих дисциплін підготовки фахівців, перелік яких наводиться у програмі підготовки фахівців відповідної спеціальності.

Вибір дисципліни, з якої відбуватиметься педагогічна складова практики, здійснюється заздалегідь, відповідно до напрямку наукових інтересів наукового керівника та у межах тематики кваліфікаційної наукової роботи аспіранта.

Комплексна асистентська (педагогічна) практика аспірантів економічних спеціальностей факультетів класичних університетів тривалістю 3 кредити є проміжною ланкою практичної підготовки аспірантів та логічним продовженням запроваджених практик, у ході вирішення основних завдань яких забезпечується цілісність практичної підготовки аспірантів при здобутті освітнього ступеня «доктор філософії» відповідно до чинних Державних та галузевих стандартів вищої освіти.

1. Мета і зміст практики

Асистентська (педагогічна) практика є складовою частиною професійної підготовки аспірантів при здобутті освітнього ступеня «доктор філософії» і провідним етапом практичної підготовки аспірантів університету до професійної педагогічної діяльності. **Основною метою** асистентської (педагогічної) практики є закріплення педагогічних навичок, здобутих при отриманні кваліфікації магістра, вдосконалення знань, необхідних для роботи у вищих навчальних закладах, формування вмінь застосовувати їх у навчально-виховному процесі під час виконання функцій викладача та засвоєння на практиці умінь, здобутих під час вивчення дисципліни «Інновації у сучасній педагогіці».

Основні завдання практики:

- поглиблення і розширення теоретичних знань із спеціальних і психолого-педагогічних дисциплін, набутих аспірантами, застосування їх у вирішенні конкретних педагогічних завдань під час практики;
- формування у аспірантів психолого-педагогічних та методичних умінь викладання відповідних навчальних дисциплін у системі вищої школи;
- вироблення умінь організації основних форм навчання у вищій школі, застосування сучасних технологій і методик навчання;
- формування умінь професійного і педагогічного спілкування зі студентською аудиторією;
- виховання у аспірантів досвіду викладацької роботи, морально-етичних якостей викладача вищої школи, індивідуального творчого стилю педагогічної діяльності, потреби в самоосвіті.

2. Бази практики

Згідно з навчальними планами практика проводиться на I курсі аспірантури загальною тривалістю 2 тижні.

Базами проходження педагогічної практики аспірантів є відповідні кафедри факультету міжнародних економічних відносин університету. Для

проходження практики аспіранти можуть бути скеровані і в інші навчальні підрозділи (наприклад, коледжі), де викладаються відповідні дисципліни спеціалізації і здійснюється підготовка спеціалістів за бакалаврською, магістерською програмою.

У перший день практики проводиться настановча конференція, на якій аспірантам повідомляють мету і завдання практики, її тривалість, види і форми педагогічної діяльності аспірантів, порядок обліку та оцінювання їхньої роботи. Після закінчення практики аспіранти повинні подати звітну документацію. Підсумки асистентської (педагогічної) практики підводять на звітній конференції, на якій аспіранти доповідають про результати своєї діяльності.

3. Організація і керівництво практикою

Обов'язки факультетського керівника-методиста

1. Керівник готує наказ щодо проходження педагогічної практики аспірантами факультету.
2. Організовує і проводить разом із керівниками з факультету та кафедри настановчу конференцію з асистентської (педагогічної) практики, на якій перед практикантами ставляться конкретні навчально-педагогічні і виховні завдання.
3. Надає методичну допомогу аспірантам щодо складання індивідуальних планів та оформлення документів.
4. Здійснює поточний і підсумковий контроль проходження педагогічної практики.

Обов'язки керівника практики (зазвичай –наукового керівника).

1. Керівник практики бере участь у настановчому інструктажі аспірантів на факультеті (перед початком практики) і в підсумковій конференції (при завершенні практики).
2. Допомагає аспірантам у складанні графіків залікових занять.
3. Проводить консультації з методичних питань, зокрема, вибір методів навчання, аналіз і шляхи подолання труднощів при підготовці занять, помилок і невдач при їх проведенні, організація роботи із студентським колективом.
4. Керівник практики перевіряє конспекти занять.
5. Відвідує усі заняття аспірантів-практикантів (практичні, семінарські, лекції та ін.), бере участь у їх обговоренні, оцінює і відповідний бал виставляє у заліковий лист проходження практики. Спільно з іншими керівниками узгоджує підсумкову оцінку.

Обов'язки аспіранта-практиканта

1. Аспірант-практикант зобов'язаний розпочати і завершити практику у визначений термін. Під час практики аспірант зобов'язаний дотримуватись правил внутрішнього розпорядку.
2. Аспірант повинен якісно виконувати роботу, передбачену програмою асистентської (педагогічно) практики.
3. Аспірант повинен підготувати всі необхідні звітні документи згідно з вимогами і відзвітуватись за виконану роботу.

4. Зміст практики

На першому етапі аспіранти ознайомлюються з системою навчально-виховної роботи кафедри, особливостями методичної, наукової та організаційної роботи викладачів кафедри, із студентською аудиторією, з якою вони будуть проводити навчальні заняття, відвідують заняття викладачів, готують графік проведення залікових занять та інформують керівників практики.

Другий, основний етап, практики включає підготовку планів-конспектів навчальних занять та їх методичного забезпечення. Аспірантами проводяться заняття згідно з встановленим графіком. На заняттях аспірантів-практикантів повинні бути присутні викладачі-керівники практики, а також однокурсники. Після кожного проведеного практикантом заняття має проводитись детальне обговорення, яке повинно виявити переваги й недоліки проведеного заняття.

На третьому, заключному етапі практики аспіранти готують звіт про практику і беруть участь у підсумковій конференції. На ній повинні бути присутні керівники практики.

Під час педагогічної практики аспіранти повинні:

1) ознайомитися:

- 1) з навчально-методичною та науковою роботою кафедри, на якій проводиться практика;
- 2) з програмно-методичним забезпеченням навчальної дисципліни, з якої будуть проводитися заняття практикантом;
- 3) із специфікою методики роботи викладачів;

2) вивчити:

- 1) навчальні програми дисципліни, з якої будуть проводитися практичні, семінарські заняття чи лекції;
- 2) психологічні, вікові та індивідуальні особливості студентів групи, де будуть проводитися навчальні заняття, стан їх успішності;

- 3) особливості організації та проведення науково-дослідної роботи студентів, інтереси й уподобання їх щодо виховної і позааудиторної роботи;

3) формувати навички й уміння майбутньої педагогічної діяльності:

- 1) відвідувати заняття викладачів кафедри;
- 2) розробити розгорнутий план-конспект практичного чи семінарського заняття та лекції з навчальної дисципліни відповідно до робочої навчальної програми;
- 3) провести заняття, в тому числі й одне залікове заняття;
- 4) відвідати та взяти участь в обговоренні заняття своїх колег, написати аналіз (рецензію) цього заняття.

5. Складання і оформлення звіту з асистентської (педагогічної) практики. Підведення підсумків практики

У кінці практики аспіранти подають звіт про проходження практики за встановленим зразком (наведено у додатку А).

Форми та методи контролю

Поточний контроль здійснюється керівниками практики протягом проходження аспірантами асистентської (педагогічної) практики шляхом аналізу та оцінки їх систематичної роботи, залікових навчальних занять. Підсумковий контроль здійснюється у кінці проходження практики шляхом оцінювання цілісної систематичної педагогічної діяльності аспірантів протягом конкретного періоду. При виставленні диференційованої оцінки аспіранту враховується рівень теоретичної підготовки майбутнього викладача, якість виконання завдань практики, рівень оволодіння педагогічними вміннями і навичками, ставлення до студентів, акуратність, дисциплінованість, якість оформлення документації та час її подання.

Аспірантська (педагогічна) практика аспірантів оцінюється за всіма видами діяльності відповідно до розробленої системи балів, відображеної у додатку Б.

Оцінку «відмінно» одержує аспірант, сума балів якого становить 90-100 бали, «добре» - 74-89 балів, «задовільно» - 60-73 бали. Аспіранту, який набрав менше 60 балів, практика не зараховується.

6. Рекомендована література

1. Закон України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 р. № 1556-VII // Урядовий кур'єр від 13 серпня 2014р.- № 21.
2. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник. – К: Либідь, 1998. – 560 с.
3. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи. - К.: Кондор, 2008. - 272 с.
4. Асистентська практика студентів-магістрів. Орієнтовна програма і методичні рекомендації щодо проходження асистентської педагогічної практики. Підготовлені кафедрою педагогіки Львівського національного університету імені Івана Франка, березень 2004 р. - <http://www.lnu.edu.ua/Pedagogika/pramag.pdf>
5. Вища освіта в Україні: Навч. посібник / За ред.. В.Г.Кременя, С.М. Ніколаєнка. – К.: Знання, 2005. – 327 с.
6. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. – К., 2003.
7. Навчальний процес у вищій педагогічній школі / За ред. Мороза О.Г.- К.: НПУ, 2001. – 338с.
8. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. – К.:ЦУЛ, 2007. – 232 с.
9. Нечипоренко Л.С. Класична педагогіка: Навч. посібник. – Харків: Основа, 1998.– 420 с.
- 10.Ніколаєнко С. Освіта і наука. Законодавчі та методологічні основи: Навч посібник. – К.: Політехніка, 2004. – 280 с.
- 11.Педагогічні технології. – К.: Українська енциклопедія, 1995. – 253 с.
- 12.Сліпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. – К.: НПУ, 2000. – 210с.
- 13.Шляхтун П.П. Методика викладання соціально-гуманітарних дисциплін: Навч. посібник. – К.: ВЦ «Академія», 2011. – 224 с.

Додаток А

Зразок звіту з практики

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЗВІТ АСПІРАНТА про проходження асистентської (педагогічної) практики

Прізвище, ім'я, по батькові _____

року навчання в аспірантурі за ...
(за очною формою навчання /за заочною формою навчання)

Кафедра _____

Міжнародних економічних відносин _____

Код та найменування спеціальності _____

292 Міжнародні економічні відносини _____

Науковий керівник _____

(науковий ступінь, вчене звання, посада, П.І.Б.)

I. Відвідання навчальних занять викладачів факультету (зазначаються які види занять, з яких предметів і кого з науково-педагогічних працівників відвідав аспірант)

II. Результати виконання методичної роботи (зазначається які види робіт виконав аспірант – підготовка конспекту лекції, робочої програми дисципліни, презентації, плану-конспекту практичного заняття, розробка завдань до контрольної чи самостійної роботи тощо)

III. Результати проведення занять (зазначається, які види занять проведено аспірантом, з якої дисципліни та на яку тему).

IV. Висновки керівника практики

Коротка характеристика роботи аспіранта (подає науковий керівник)

Висновок:

Рекомендовано затвердження звіту аспіранта про проходження педагогічної практики.

Керівник практики

(підпис)

(прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 20 ____ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Додаток Б

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала балів, які враховуються при виставленні підсумкової оцінки за практику

№ з/п	Зміст завдання	Кількість балів	Максимальна кількість балів
1	Індивідуальне науково-дослідне завдання: розробка робочої програми з фахової дисципліни, підготовка конспекту лекції, практичного заняття, підготовка методичних розробок з фахової дисципліни	0-30	30
2	Проведення навчального заняття	0-40	40
3	Оформлення звіту	0-15	15
4	Захист звіту з практики	0-15	15
Загальна максимальна сума балів			100

**Результати перегляду
робочої програми практики**

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток____).
(потрібне підкреслити)

протокол №____ від «____» _____ 20____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище
ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток____).
(потрібне підкреслити)

протокол №____ від «____» _____ 20____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище
ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток____).
(потрібне підкреслити)

протокол №____ від «____» _____ 20____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток____).
(потрібне підкреслити)

протокол №____ від «____» _____ 20____ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціала)